

L'ÚS D'ENVASOS DE BEGUDES REUTILITZABLES A LES ILLES BALEARS

Pla d'impuls per l'ús d'envasos de begudes reutilitzables

G CONSELLERIA
O MEDI AMBIENT,
I AGRICULTURA
B I PESCA
/ DIRECCIÓ GENERAL
EDUCACIÓ AMBIENTAL,
QUALITAT AMBIENTAL
I RESIDUS

Palma, 25 de gener de 2019

Continguts

// Finalitat i objectius

// Organització i metodologia

// Limitacions

// Diagnosi del sector de begudes envasades

// Barreres i oportunitats

// Pla d'impuls per l'ús dels envasos reutilitzables

// Potencial de generació de beneficis

Finalitat i objectius

Finalitat i objectius

Paquet d'Economia Circular, jerarquia europea de residus, Estratègia Europa 2020, Estratègia Europea sobre plàstics, Directiva plàstics d'un sol ús

Avantprojecte de Llei de residus i sòls sòls contaminats
+
Plans directors sectorials

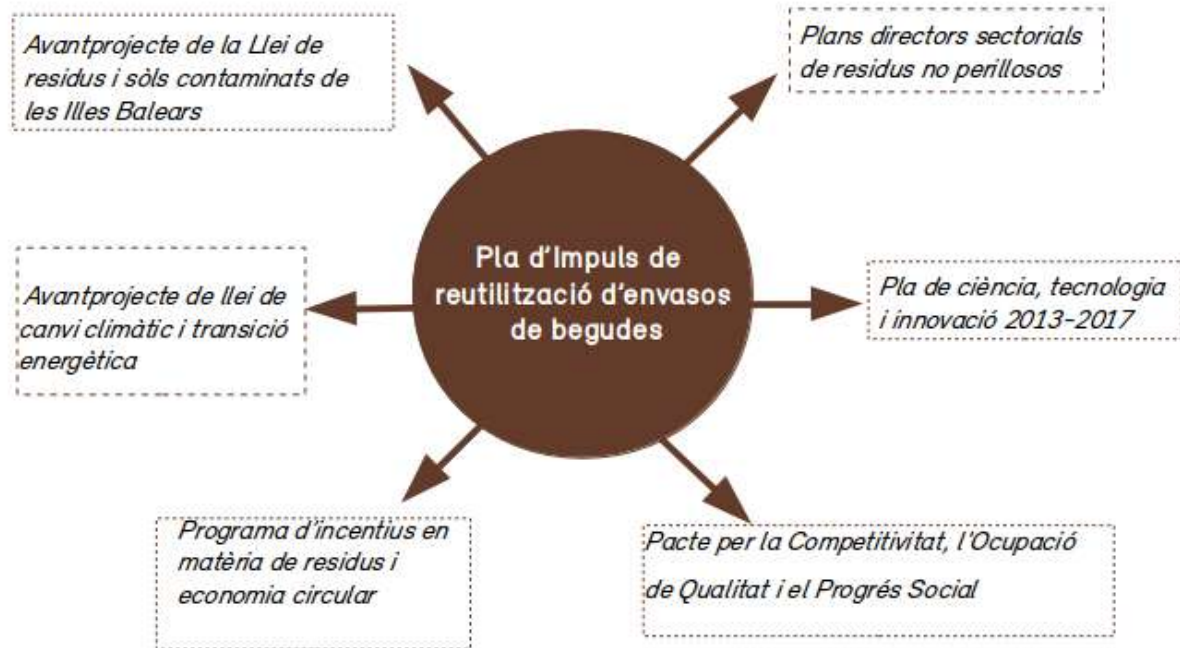

Pla per impulsar l'ús de begudes reutilitzables

Objectiu: aportar elements que permetin millorar la situació de la reutilització per a les principals tipologies de begudes en el canal HORECA i en el comerç de les Illes Balears

Vinculació amb altres plans i programes balears

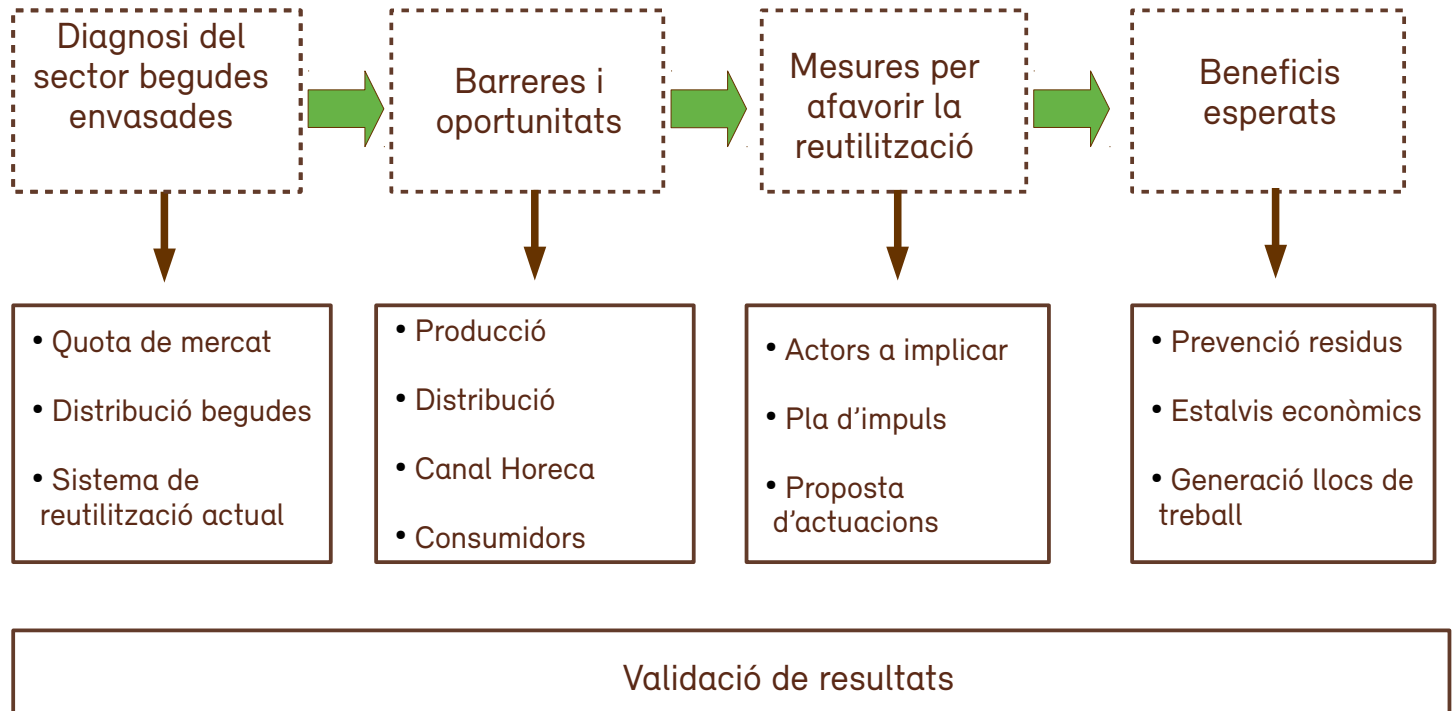

Organització i metodologia

Organització i metodologia

Fases de l'estudi

Organització i metodologia

Fonts d'informació

- Base de dades **Alimarket**
- **Consum de begudes a la llar (Mapama)**
- Base de dades sobre el **consum de begudes** a nivell estatal (**Canadean**)
- **Memòries anuals i declaracions d'envasos dels SIG** (Ecoembes i Ecovidrio)
- **Informes** de distribució de begudes al canal **Horeca** (no disponibles)
- **Registro General Sanitario de Empresas y Alimentos**
- **Directorio de productes de qualitat diferencia** de les Illes Balears
- Reculls de **premsa i literatura**

Organització i metodologia

Entrevistes a actors clau

Sector	Actor
Begudes envasades	<ul style="list-style-type: none">- Pep Lemon- Begudes Puig- Font es Teix- Font Mallorca- Tres Glops- Associació Balear d'Envasadors d'Aigua (ABEA)- Associació de Petits Cellers de les Illes Balears
Canal Horeca i Distribució	<ul style="list-style-type: none">- Associació d'Empreses de Distribució d'Aliments, Begudes i Neteja de Balears (ADED)- Xarxa Hotels Sostenibles de Balears
Comerç	<ul style="list-style-type: none">- Associació del Petit i Mitjà Comerç de Mallorca (PIMECO)- Federació d'empresaris de comerç de les Illes Balears (AFEDECO)- Eroski
Administració	<ul style="list-style-type: none">- Consell Insular de Mallorca- Consell Insular de Eivissa- Consell Insular de Formentera- Serveis de Millora Agrària i Pesquera (SEMILLA)- Empresa Municipal de Agua y Alcantarillado (EMAYA)
Altres Associacions	<ul style="list-style-type: none">- Associació de la Producció Agrària Ecològica de Mallorca (APAEMA)- Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB)- Amadip Esment Fundació- Fundació Deixalles

Limitacions

Limitacions

- Quota de mercat → Base de dades Canadean (nivell estatal) → **interpolació IPH**
- **Manca** de dades de **distribució begudes al canal Horeca** a nivell balear
- **Manca ACV** en context balear
- Dificultats per **identificar productors** que envasen en format retornable i **instal·lacions de rentat fora de Mallorca**

Dificultat per establir **objectius quantitativs** de reutilització

Diagnosi del sector de begudes envasades

Diagnosi del sector de begudes envasades

Quota de mercat d'envasos

Consum dins la llar

Producte	Consum per càpita (kg/hab)	
	Illes Balears	Estat espanyol
Aigua envasada	117,6	60,3
Gasoses i refrescos	42,6	43,6
Suc i nèctar	9,9	10,0
Vi i Cava	11,0	9,1
Cervesa i Sidra	18,2	19,0
Begudes espirituoses	0,7	0,8

Font: Mapama, 2018

Consum fora de la llar (Horeca)

- **48%** vendes de begudes → turisme
- **Principal canal** on es distribueixen begudes en envasos reutilitzables per:
 - Cervesa
 - Aigua
 - Sucs
 - Refrescos
- **Reducció** de la quota en els darrers anys

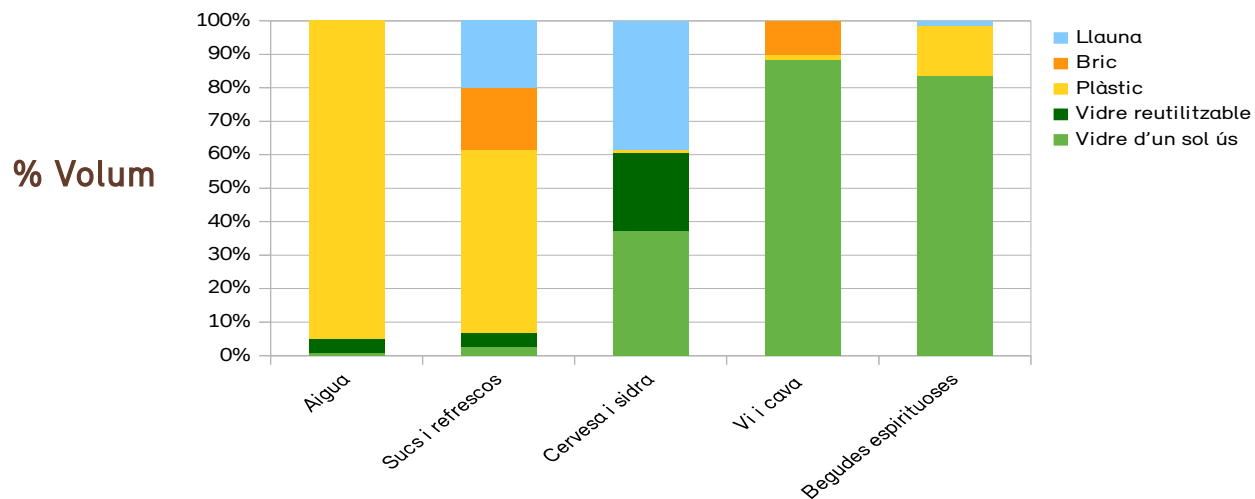
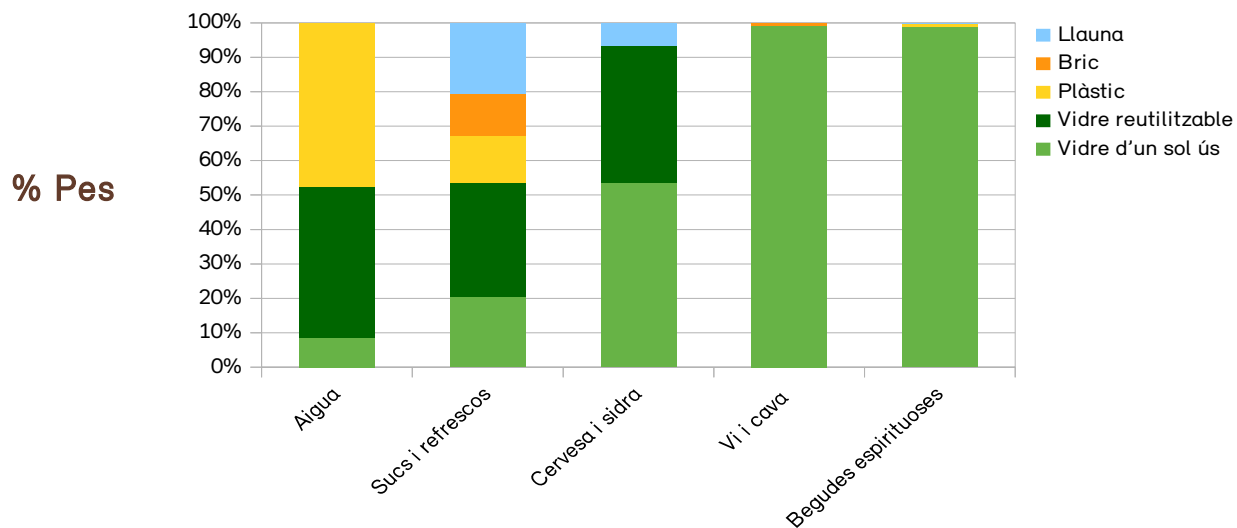
Diagnosi del sector de begudes envasades

Comercialització de begudes per format d'envàs

	Unitats (M unitats)	Volum (M litres)	Pes (tones)	Material envàs (%)		
				Unitats	Volum	Pes
Plàstic	140,2	187,3	3.965,2	25,1	54,7	6,9
Llauna	153,0	50,9	3.789,3	27,5	14,9	6,6
Bric	54,2	24,5	1.179,3	9,8	7,2	2,1
Vidre d'un sol ús	115	13,4	31.298,9	20,8	15,6	54,7
Vidre reutilitzable	93,4	26,5	16.987,5	16,8	7,7	29,7
Total	555,8	342,6	57.220,2	100	100	100

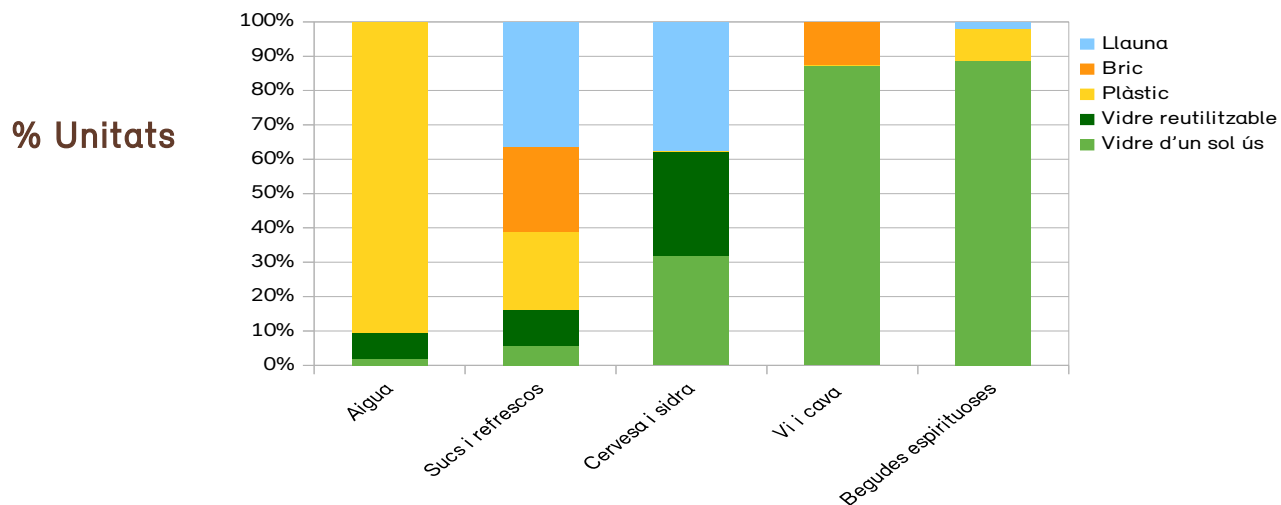
Diagnosi del sector de begudes envasades

Comercialització de begudes per format d'envàs

Diagnosi del sector de begudes envasades

Comercialització de begudes per format d'envàs

Envàs reutilitzable (%)	Aigua	Sucs i refrescos	Cervesa i sidra
Unitats	7,8	10,6	39,6
Volum	4,2	4,4	23,3
Pes	44,0	37,7	30,3

Diagnosi del sector de begudes envasades

El sector de la distribució de begudes

Fabricació

- Cap fabricant d'envasos → importació
- Pre-formes PET

Producció i envasat

Categoria	Número d'empreses
Sucs i refrescos	11
Aigua	12
Cerveeses	18
Vins i caves	86 (DO i petits cellers)
Licors i altres begudes alcohòliques	11

Distribució

- Empreses de distribució
↓
Monopoli grans marques
- Autodistribució

Diagnosi del sector de begudes envasades

El sector de la distribució de begudes

Venda

Establiment segons activitat principal	Nombre d'establiments
471 Comerç minorista d'establiments no especialitzats	1.567
472 Comerç minorista de productes alimentaris, begudes i tabac en establiments especialitzats	1.932
551 Hotels i allotjaments similars	1.465
552 Allotjaments turístics i altres allotjaments de curta estància	1.493
561 Restaurants i venda de menjar	4.879
562 Provisió de menjars preparats per esdeveniments i altres serveis de menjars	543
563 Establiments de begudes	3.821

Font: INE, 2018

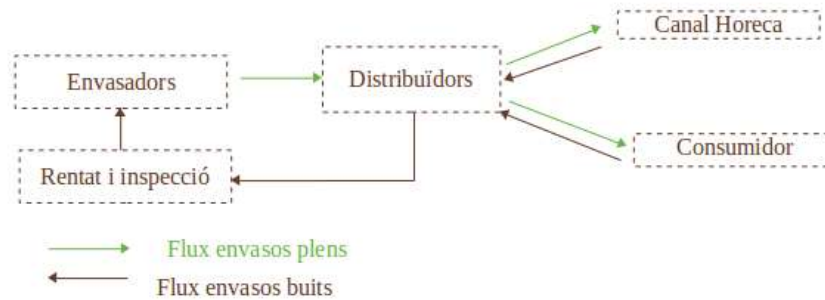
Distribució per canals (%)	Hipermercats	Supermercats /autoservei	Botiga Discount	Botiga tradicional	Altres canals	E-commerce
Aigua envasada	14,6	48,6	15,2	8,2	13,4	1,1
Begudes refrescants	17,9	53,2	21,7	1,1	6,2	1,8
Sucs i nèctars	16	55,2	23,3	1	4,5	1,4
Cerveses	21,7	50,4	21,3	0,8	5,8	1,5
Vins i caves	14,6	48,6	15,2	8,2	13,4	1,1
Espirituoses	22	48,4	12,2	7	10,5	1,5

Font: Mapama, 2017

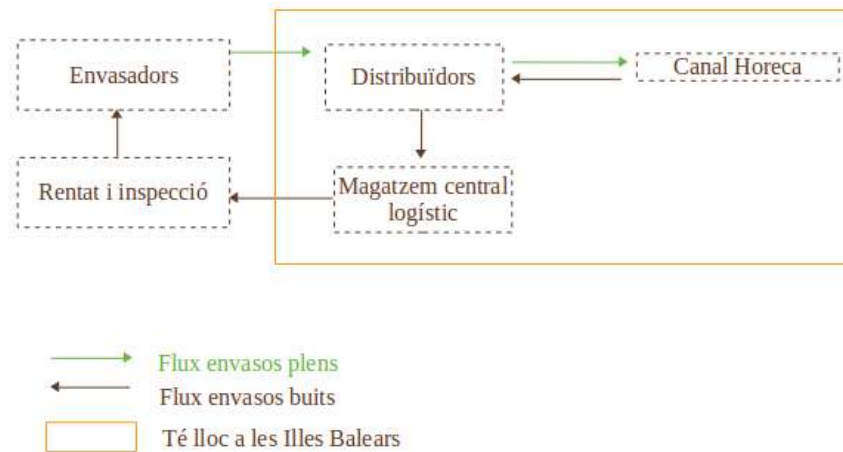
Diagnosi del sector de begudes envasades

El sistema de reutilització d'envasos

Sistema d'envasos individuals

Sistema estàndard de banc d'envasos

Diagnosi del sector de begudes envasades

Productors locals (sistema individual de reutilització d'envasos)

Categoria	Marca	Format envàs retornable	Planta embotelladora i de rentat	Distribuïdora
Aigua	Font Major	Ampolla vidre: 1l; 0,5l; 0,33l	Font Major (Esportes)	Comercial Mallorquina de Begudes S.L i Begudes Puig
	Font de Sa Senyora	Garrafa PET: 18,8L	Font de Sa Senyora (Deià)	Comercial Mallorquina de Begudes S.L
	Tres Glops	Garrafa PET: 18,9l; 11l; 12l	Aigua Tres Glops (Binissalem)	Tres Glops
	Aigua Font Cafè	Garrafa PET: 20l; 13l	Font Cafè (Binissalem)	Aigua Font Cafè
	5 fuentes	Garrafa PET: 20l; 13l, 10l	Fuente Jara (San Rafael)	Fuente Jara
Sucs i refrescos	Pep Lemon*	Ampolla vidre: 0,33l; 0,20l	Carbòniques La Paduana (Petra)	Comercial Mallorquina de Begudes S.L i Lemon Factory, SL
	Suc Frut	Ampolla vidre: 1l	Carbòniques La Paduana (Petra)	Comercial Mallorquina de Begudes S.L
	Begudes Puig	Ampolla vidre: 1l; 0,5l; 0,20l Sifó vidre: 1,5l Sifó PET: 1,5l	Carbòniques La Paduana (Petra)	Begudes Puig
Cervesa	Roqueta Birra	Ampolla vidre: 0,33l	Embotellat a la fàbrica La Forastera (Alaró) i rentat a Carbòniques La Paduana (Petra)	Begudes Puig
Vins	Can Rubí	Ampolla de vidre (bordelesa): 0,75l	Bodega Can Rubí (Santa Maria del Camí)	Bodega Can Rubí
	Ca'n Novell	Ampolla de vidre (bordelesa): 0,75l	Bodega Ca'n Novell (Binissalem)	Bodega Ca'n Novell

Diagnosi del sector de begudes envasades

Productors locals (sistema individual de reutilització d'envasos)

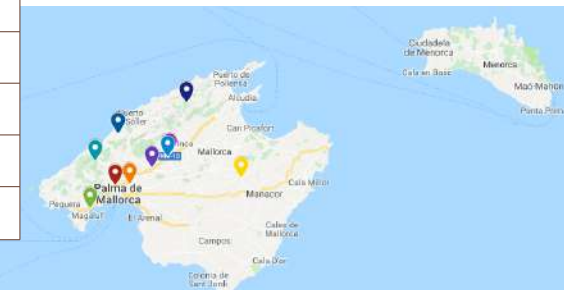
Diagnosi del sector de begudes envasades

Plantes embotelladores

Instal·lacions de rentat d'envasos

Instal·lació de rentat	Ubicació (municipi)	Estat
Font Major	Esportles, Mallorca	En funcionament
Font de Sa Senyora	Deià, Mallorca	En funcionament
Aigua Tres Glops	Binissalem, Mallorca	En funcionament
Font Cafè	Binissalem, Mallorca	En funcionament
Fuente Jara	San Rafael, Eivissa	En funcionament
Carbòniques La Paduana	Petra, Mallorca	En funcionament
Bodega Can Rubí	Santa Maria del Camí, Mallorca	En funcionament
Bodega Ca'n Novell	Binissalem, Mallorca	En funcionament
Fàbrica d'embotellat de Coca Cola	Palma, Mallorca	En desús
Fàbrica d'embotellat de Pepsi	Pont d'Inca, Mallorca	En desús
Fàbrica Dos Perellons	Palma, Mallorca	En desús
Embotelladora Aigües de Binifaldó	Escorca, Mallorca	En desús

- Fàbrica Dos Perellons
- Fàbrica d'embotellat de Pepsi
- Fàbrica d'Embotellat de Coca ...
- Bodega Ca'n Novell
- Bodega Can Rubí
- Carbòniques La Paduana
- Aigua Tres Glops
- Font Major
- Font de Sa Senyora
- Aigües de Binifaldó
- Fuente Jara
- Font Cafè

Barreres i oportunitats

Barreres i oportunitats

Barreres

Oportunitats

Producció i envasat

- **Competència** de les marques peninsulars a favor de l'envàs perdut

- **Inversió** inicial alta

- **Preus** molt **baixos** envasos d'un sol ús

- **Únic** cost sobre els envasos d'un sol ús és el **punt verd**

Rentat

- Dificil obtenció **etiquetes** hidrosolubles i **envasos** de certa capacitat

- **Reticència** indústria envasos d'un sol ús

- **Estalvis ambientals i econòmics**

- Potencial de **creació de llocs de treball** (persones risc exclusió social)

- **Interès** envasadors de certes tipologies de begudes

- **Normativa** favorable

- **Instal·lacions de rentat** en desús

- **Compromís** de l'administració (línia d'ajuds)

Distribució

- **Insularitat** – transport a península

- **Monopoli** de les grans cadenes de distribució

- Necessitat d'**espai** d'emmagatzematge i **temps** per la classificació

- Augment costos de transport des de la península afavoreix la **producció local**

- Sector de distribució de begudes al canal Horeca **defensor** de la reutilització

Barreres i oportunitats

Barreres

Oportunitats

Venda

- La gestió dels envasos requereix **temps i espai**
- Prefereixen **alta rotació de distribució** (manca d'espai)

- Un **model estàndard** d'ampolla facilitaria la seva gestió (captura i retorn)
- **Canal Horeca** ja està **familiaritzat**
- **Fidelització de clients**

Consum

- **Desconeixement** avantatges
- **Comoditat**
- **Estacionalitat del consum**

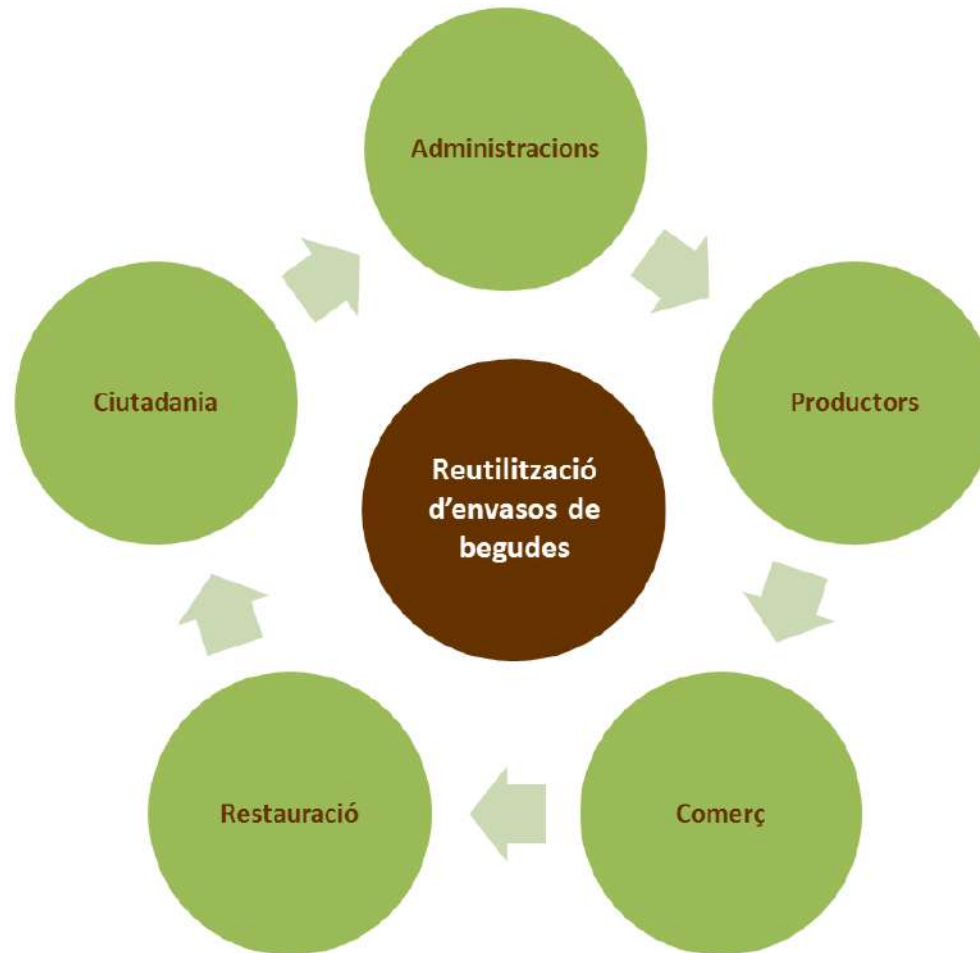
- **Valor afegir** del producte balear
- Experiències demostren la **participació** del consumidor en el retorn
- **Fora tradició de begudes carbòniques** (familiarització envasos reutilitzables)
- **Turistes** de certs països d'origen estan **familiaritzats** amb el sistema

Pla d'impuls dels envasos reutilitzables

Pla d'impuls dels envasos reutilitzables

Mapping d'actors a implicar

Pla d'impuls dels envasos reutilitzables

Mesures per impulsar la reutilització

Producció i envasat

Incrementar la producció

Ja reutilitzen → **ajuts econòmics** compra envasos

Encara no reutilitzen → **sistema banc envasos estàndard**

Rentat

Facilitar i optimitzar el rentat

Planta de rentat pública → instal·lacions existents?

Distribució

Facilitar la logística

Distribuïdora per productes locals → distribució i redistribució envasos

Venda

Millorar l'oferta comercial i en el canal Horeca

Incentius econòmics (bonificació taxa residus)

Activitats educatives i de formació

Quotes mínimes en els plecs de condicions tècniques i licitacions

Pla d'impuls dels envasos reutilitzables

Mesures per impulsar la reutilització

Consumidors

Fomentar la demanda i el retorn dels envasos

Incentius econòmics (bonificació taxa residus, ofertes)

Xarxa de punts de retorn d'envasos

Transversal

Impulsar la reutilització d'envasos

Campanya de comunicació i sensibilització

Pacte per la reutilització

I+D+R

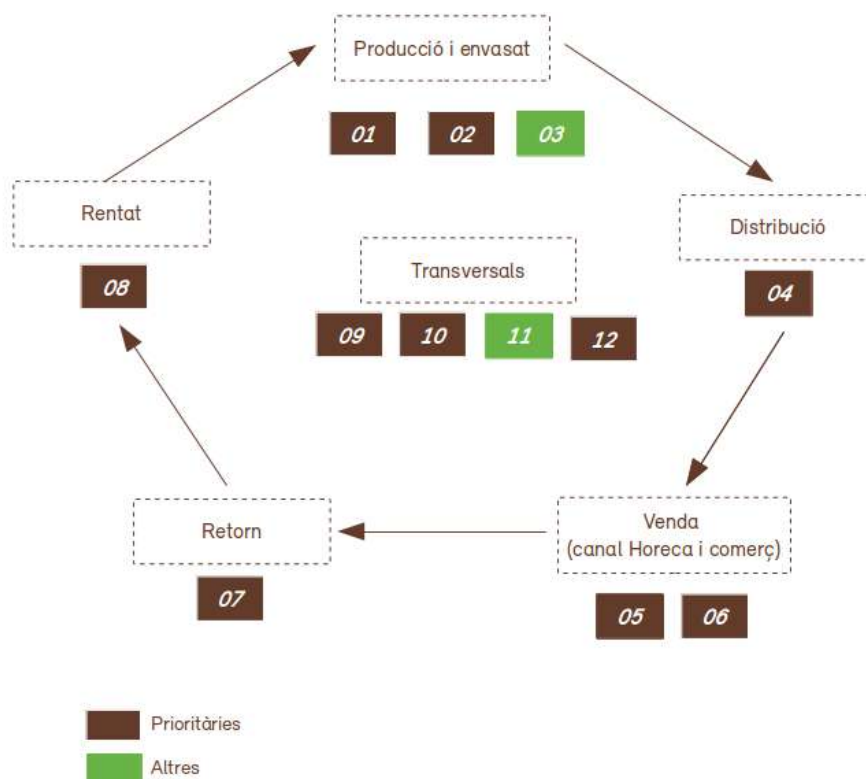
Altres actuacions

Sistema de reutilització d'envasos per vins i cerveses

Gravamen sobre els envasos en funció del seu impacte ambiental

Pla d'impuls dels envasos reutilitzables

Proposta d'actuacions

Apartats fitxes actuació
Àmbit
Actuacions relacionades
Descripció
Instruments
Potencial d'impulsar la reutilització
Inversions necessàries
Procedència de la inversió
Potencial de generació de beneficis
Impacte social de l'actuació
Actors implicats
Indicadors de valoració i seguiment
Exemple d'iniciatives similars

Pla d'impuls dels envasos reutilitzables

Proposta d'actuacions – Producció i envasat

1. Suport als productors locals de begudes en un sistema tancat de reutilització d'envasos

- Subvencionar compra envasos reutilitzables (p.e. 50% cost ampolla i transport) → ben **identificats** i establir **sistema de retorn**
- Productors han de garantir la seva reutilització
- **Control** real envasos
- Introducció al **comerç** i incrementar oferta **Horeca**
- Facilitar la **logística** de distribució i redistribució

2. Creació d'un banc d'envasos estàndard per begudes de producció local

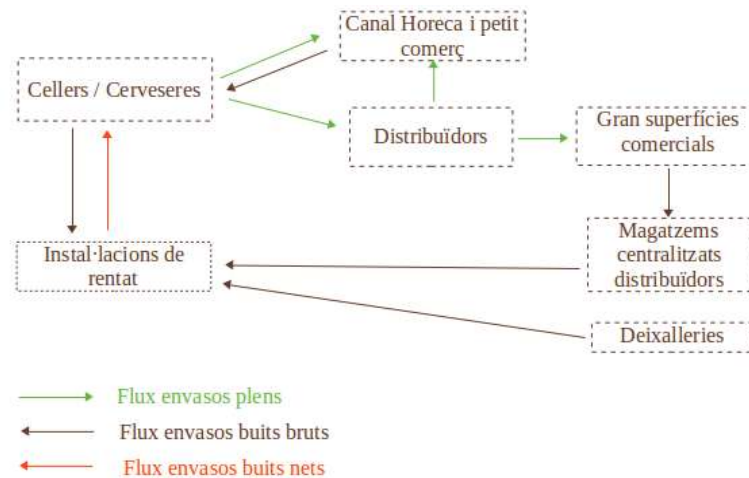

- Sistema de **banc d'envasos de vidre estàndards** (ampolla balear)
- Envasos ben **identificats** i **sistema de retorn**
- Distribució **comerç** i **Horeca**
- Rentat en **instal·lacions compartides**
- Establir **logística** de distribució i redistribució

Pla d'impuls dels envasos reutilitzables

Proposta d'actuacions – Producció i envasat

3. Implantació d'un sistema de reutilització d'ampolles de vi i cervesa

- Monitoritzar consums i costos → demostrar **eficiència i sostenibilitat**
- **Acords i convenis** amb els diferents actors + **incentius econòmics** → major participació
- Fase inicial envasos pagaran punt verd → establiment **acords amb SIG**

Pla d'impuls dels envasos reutilitzables

Proposta d'actuacions – Distribució

4. Creació d'una distribuïdora de productes locals

- Distribuïdora per **productes de km0** amb criteris de sostenibilitat
- Magatzem i centre de distribució → **Distribució i redistribució** envasos
- **No de caràcter exclusiu**
- **Cooperativa** → fer front a les necessitats i aspiracions dels socis
- Vinculació **entitats de l'economia social**

Pla d'impuls dels envasos reutilitzables

Proposta d'actuacions – Canal Horeca i comerç

5. Foment dels envasos reutilitzables mitjançant processos de concessió i compra pública

- **Licitacions** → begudes subministrades a les dependències i activitats públiques en envasos reutilitzables
- **Plec de condicions tècniques** per activitats de restauració → quota mínima envasos reutilitzables
- Administració actua com a **organisme exemplificant**

6. Foment dels envasos reutilitzables al comerç i canal Horeca

- **Incentius econòmics** vinculats a la taxa de residus (20% bonificació) → gran oferta envasos reutilitzables → barems
- **Informar** gamma productes en envasos reutilitzables i distribuïdors
- **Campanya comunicació** per consumidors
- **Distintiu** per establiments
- Activitats d'**educació i formació**

Pla d'impuls dels envasos reutilitzables

Proposta d'actuacions – Recuperació envasos

7. Foment de la participació ciutadana en la recuperació dels envasos

- **Punts de recuperació** per tot el territori
 - Punts verds i deixalleries
 - Recuperació als comerços
 - App ubicació punts de retorn
- **Incentius econòmics**
 - Acumulació de punts → premis i sortejos
 - Bonificacions sobre la taxa de residus
 - Ofertes i promocions en la compra
 - Fiança

Pla d'impuls dels envasos reutilitzables

Proposta d'actuacions – Rentat

8. Habilitació d'instal·lacions de rentat d'envasos

- Instal·lacions de rentat existents + nau amb **espai d'emmagatzematge** + *ubicació* estrègica
- **Optimitzar** maquinaria → flexibilitat i eficiència
- Servei a ampolles **estàndard i individuals** → **Rentat i assecat**
- Control higiènic-sanitari
- Emmagatzematge d'ampolles netes **paletitzades i retractilades** → transport a envasadores

Pla d'impuls dels envasos reutilitzables

Proposta d'actuacions – Transversals

9. Campanya de sensibilització i comunicació

- **Impactes** generació de residus d'**envasos d'un sol ús**
- **Avantatges** ambientals, econòmics i socials envasos reutilitzables
- **Difusió** de les **accions** d'impuls
- **Eines i materials** de comunicació, ponts de **col·laboració** actors

10. Pacte per la reutilització d'envasos de begudes

- **Acord de col·laboració col·lectiu** (administració, productors i envasadors, distribuïdors, punts de venda, societat civil)
- Creació comissió de treball amb tots els actors representats
- Reduir quota comercialització envasos begudes d'un sol ús i incrementar els envasos reutilitzables
- Reduir la generació de residus
- Informes periòdics de seguiment

Pla d'impuls dels envasos reutilitzables

Proposta d'actuacions – Transversals

11. Creació d'un gravamen sobre els envasos de begudes en funció del seu impacte ambiental

- Gravamen impacte ambiental
 - ACV
 - Susceptibilitat a ser abandonat en l'entorn
 - reutilització i reciclabilitat
- Objectiu → **Desincentivar** l'ús d'envasos d'un solús
- Finançar projectes **protecció del medi ambient** balear.

12. R+D+I en reutilització

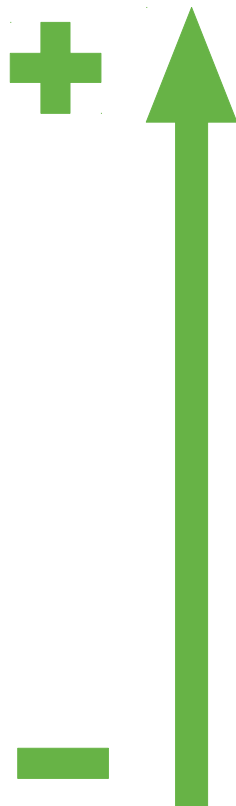
- Bases de dades i ACV
- Eines de benchmarking
- Programa de **caracterització de residus**
- Incrementar **dades de consum i distribució** begudes

Pla d'impuls dels envasos reutilitzables

Valorització de les actuacions

Anàlisi multi-criteri

- Potencial d'impulsar la reutilització
- Inversions necessàries
- Potencial de generació de beneficis
- Impacte social de l'actuació
- Actors implicats

Codi actuació	Actuació
10	Impulsar un Pacte per la reutilització d'envasos de begudes
1	Suport als productors locals en un sistema tancat de reutilització d'envasos
2	Creació d'un sistema de banc d'envasos estàndard per begudes de producció local
8	Habilitació d'instal·lacions de rentat d'envasos
4	Creació d'una distribuïdora de productes locals
9	Campanya de sensibilització i comunicació
11	Creació d'un gravamen sobre els envasos de begudes en funció del seu impacte ambiental
12	Impulsar una política de R+D+I en reutilització
6	Foment dels envasos reutilitzables al comerç i canal Horeca
7	Foment de la participació ciutadana en el retorn d'envasos
5	Foment dels envasos reutilitzables mitjançant processos de concessió i compra pública
3	Implantació d'un sistema de reutilització d'ampolles de vi i cervesa

Potencial de generació de beneficis

Ambientals – Prevenció de residus

	Equació	Escenaris	Resultat (tones)
Reutilització actual (R)	$R = G_R \cdot frpt$	a) Escenari conservador	$16.987,3 \cdot 0,65 = 11.041,7$
		b) Escenari optimista	$16.987,3 \cdot 0,87 = 14.778,9$
Potencial de reutilització (PR)	$PR = (G_{Rp} \cdot frpt) - G_E$	a) Escenari conservador	$(96.101 \cdot 0,65) - 40.232,7 = 22.232,9$
		b) Escenari optimista	$(96.101 \cdot 0,87) - 40.232,7 = 42.935,2$
Objectiu de reutilització (OR)	$OR = G_{RO} \cdot fro$	a) Escenari conservador	$39.118,7 \cdot 0,65 = 25.427,2$
		b) Escenari optimista	$39.118,7 \cdot 0,88 = 34.033,3$

	Actualment	Objectiu
	Envasos Reutilitzables (%)	Envasos Reutilitzables (%)
Horeca	35	70
Altres canals	0	15

Potencial de generació de beneficis

Ambientals

- Reducció en la generació de residus
- Estalvi matèries primes
- Reducció emissions gasos d'efecte hivernacle
- Menor consum energètic

} ACV

Econòmics

- Reducció pes i volum dels residus → reducció costos de recollida i tractament per municipis
- Estalvis operacionals per als productors i envasadors
- Suport als productors locals

} ACV

Socials

- Generació nous llocs de treball
- Part dels llocs de treball podrien ser ocupats per persones en risc d'exclusió social

MÉS INFORMACIÓ I CONTACTE:

Rezero

Fundació prevenció
residus i consum

Rosa Garcia c-e:rosag@rezero.cat

Alba Cabrera c-e:albac@rezero.cat

936 686 107

<http://rezero.cat>

rezero.cat